

BISERICA și ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Bar banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 2325/1902.

Circular

Către toți protopresbiterii tractuali și toate oficiile parohiale din districtul Consistorului aradan.

Luând spre știre raportul esactorului consistorial Demetrie Muscan despre prezentarea sa în toate centrele protopresbiterale, aparținătoare districtului Consistorului aradan, unde a dat deslușirile necesare și a explicat preoțimei adunate în conferențe noul mod de contabilitate și Instrucțiunea referitoare la administrarea afacerilor epitropești în parochii: — relativ la observările și obiecțiunile făcute în acele conferențe asupra Instrucțiunii și a cererilor pentru modificarea unor dispozițiuni ale acestei Instrucțiuni, — prin aceasta aflăm necesar a enunța în general, că explicarea Instrucțiunii prin esactorul consistorial în conferențe preoțești nu a fost pusă la cale de acest Consistor pentru-ca să formeze obiect de discuțiune dispozițiunile Instrucțiunii, ce s'a introdus în mod obligator pentru fiecare parochie, ci pentru-ca prin explicările esactorului consistorial să se lămurească, relativ la aplicarea Instrucțiunii, organele parohiale — în special conducătorii oficiilor parohiale, cari după pozițiunea lor oficioasă sunt obligați a conduce și prevedea afacerile epitropești din parochii. — De altcum încuviințând și Ven. Sinod eparchial din anul curent introducerea noului mod de contabilitate, după dispozițiunile cuprinse în Instrucțiune, acele dispozițiuni — încă înainte de a fi puse în aplicare — nu pot forma obiect de modificare nici chiar din partea Consistorului, care încă nu este în pozițiune de-a avea motive pentru modificare: deci organele concernente din toate parochiile aparținătoare acestui district consistorial au să se acomodeze și să observe strict toate dispozițiunile Instrucțiunii.

Nu se eschide însă acest Consistor de a face posibile înlesniri organelor parohiale relativ la aplicarea dispozițiunilor din Instrucțiune. Astfel:

a) În vederea, că preoțimea parochială în restimpul dela 1—5 Ianuarie e ocupată cu funcțiuni bisericești, acest Consistor prolongește până la 15 Ianuarie termenul precizat în §. 28 al Instrucțiunii pentru susținerea conspectului *D)* despre datele întregitoare ale preliminarului.

b) Unii conferențieri cerând voie, ca în protocolul de evidență a arênzilor (§. 45, form. *F.*) să fie rubrică și pentru interese, pentru cazul când nu s'ar solvi la termen arênzile, Consistoriul permite, ca și până se va amplifica de aici formularul indicat, conducătorii oficiilor parohiale — fiind necesitate, — să poată ei înșiși întregi tipăritura cu rubrica pentru interese.

c) În scopul de a ușura după posibilitate agendele conducătorilor oficiilor parohiale în afaceri epitropești, Consistorul se va îngriji de tipărirea în tipografia diecesană a blanchetelor de obligațiuni, chitanțe și contrachitanțe, reclamate prin dispozițiunile §§-lor 58, 73, 74 din Instrucțiune.

d) Consistorul este aplicat și de-acum înainte a prevedea gratuit cu tipărițile necesare la noul mod de contabilitate parochiile mai sărace. În scopul acesta Prea On. Domni protopresbiteri spre știre și orientare să prezenteze aici în termen de 15 zile consemnarea acelor parochii.

Se avisează oficiile parohiale spre știre și acomodare, că toți acei preoți ori alte organe parohiale (invătători), cari în urma convocatoarelor esmise de P. On. Domni protopresbiteri afară de domiciliul lor au participat la conferențele ținute în scopul explicării Instrucțiunii consistoriale, pot computa și ridica, pe lângă cvită timbrată și vidimată de protopresbiterul concernent, în sarcina casei parohiale patru (4) coroane diurnă la zi și — în cât n'au usat de prejunctură comunală — șosele efective de călătorie.

În fine, nu poate întrelăsa acest Consistor a atrage din nou și cu această ocaziune atențiunea organelor parohiale la înviațiunile cuprinse în ordinațiunea Nr. 874/1902 și a recomanda în special conducătorilor oficiilor parohiale și peste tot Onoratei preoțimi parohiale, care este conștie de pozițiunea ce ocupă în organismul bisericesc, să se ocupe și să studieze cu serioșitatea și devotamentul recerut Instrucțiunea consistorială, căci astfel aplicarea acestei noue instrucțiuni nu numai că nu va întâmpina greutăți, dar' va produce rezultatele salutare, în scopul cărora s'a introdus noul mod de administrare al afacerilor epitropești în parochii.

Arad, din ședința consistorială a senatului epitropesc, ținută la 24 Maiu (6 Iunie) 1902.

Consistorul eparchial gr.-or. român din Arad.

Ioan I. Papp,

protosincol.

Ședințele Sinodului eparchial

din diecesa română gr. or. a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1902.

Ședința VIII.

S'a ținut în Arad la 25 Aprilie (8 Maiu) 1902, la orele 4 d. m. în sala mare seminarială.

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol Ioan I. Papp. Notar: Dr. Al. Marta.

Nr. 83. Se cetește protocolul ședinței a VI-a și se autentică.

Nr. 84. Urmează referada comisiunii bisericești. Raportorul Dr. Ioan Trăilescu cetește raportul special al Consistorului din Arad, ca senat bisericesc, despre moartea Episcopului diecesan Iosif Goldiș și despre măsurile luate pentru înmormântarea defunctului și pentru conducerea afacerilor diecesei pe timpul de vacanță a scaunului episcopesc, apoi propune și Sinodul, după-ce la acest obiect ia cuvântul deputatul Pavel Rotariu și se dau deslușiri și din partea Presidiului,

aduce următorul conclud: Sinodul regretând și la acest loc din inimă moartea așa de timpurie a bunului Arhiepiscop, își aduce aminte cu pietate de intențiunile nobile, cari îl călăuzieau în viață și încuviințează cele efectuate de Consistorul diecesan atât în ce privește actul înmormântării, cât și cele privitoare la administrarea afacerilor diecesane și avisează Consistorul a-și implini chemarea impusă prin Statutul Organic pe timpul sedis vacanței.

Totodată este invitat Consistorul, să facă cele de lipsă pentru ridicarea la mormânt a unei cruci potrivite cu poziția și trecutul răposatului Arhiepiscop. Ra-

portul să fie tipărit ca adnec la protocolul ședinței prezente.

Nr. 85. Urmează raportul general al senatului strîns bisericesc al Consistorului din Arad despre activitatea sa în anul 1901. Raportorul Dr. Ioan Trăilescu.

Sinodul îl ia la cunoștință.

Nr. 86. Intrând în desbaterea specială a raportului Consistorului aradan, ca senat bisericesc: punctul I., referitor la descrierea păcii interne, punctul II., referitor la dotațiunea clerului; punctul III., referitor la parochia din Budapesta, și punctul IV., referitor la afacerea din Hódmező-Vásárhely, la propunerea comisiunii,

se iau la cunoștință.

Nr. 87. În firul desbaterii chestiunilor de mai sus, deputatul George Popoviciu (Șiria) face următoarea propunere:

„În vederea că afacerea distribuirii congruei (dotațiunea preoțască) sporește și îngreunează mult afacerile, agendele Consistorului din Arad, prin ce se vede necesitatea sporirii personalului și îngreunarea budgetului, propun descentralizarea acestei afaceri așa, ca dotațiunea preoților de sub districtul Consistorului din Oradea-Mare să se transpună acestuia.»

Pe lângă această propunere se întinde o discuție, la care iau parte d-nii deputați: V. Mangra, vicar episcopesc, Dr. Iosif Gallu, Dr. N. Oncu, Dr. Ioan Suci, George Ardelean și în fine presidiul dă deslușiri.

La propunerea deputatului Vasilie Mangra

Sinodul decide: a se ținea în suspens aducerea concludului, până la desbaterea raportului Consistorului dela Oradea-Mare, ca senat bisericesc.

Nr. 88. La punctul V al raportului Consistorului aradan ca senat strîns bisericesc, referitor la cvalificațiunea și lipsa de sucrescență a preoțimeii diecesane, la propunerea comisiunii Sinodul aduce următorul

conclud: Consistorul să susceapă anual o sumă de 2400 coroane ca ajutor pentru teologii lipsiți de mijloace, până când lipsa aceasta se va putea implini prin alte resurse.

Nr. 89. Punctul VI al raportului consistorial, referitor la »pariile matriculare«; punctul VII, referitor la căsătoriile fără binecuvântarea bisericeii; punctul IX, referitor la activitatea »organelor din parochii,« după o discuție, la care iau parte deputați: V. Mangra, vicar episcopesc, Dr. Iosif Gallu, V. Paguba, Teodor Filip, Augustin Hamsea, archimandrit, la propunerea comisiunii,

se iau la cunoștință, încuviințându-se propunerile Consistorului.

Nr. 90. La punctul VIII al raportului, referitor la conviețuirile nelegiuite, se întinde o discuție de mult interes și profundă, la care iau parte deputații: Dr. Iosif Gallu, V. Mangra, vicar episcopesc, Dr. N. Oncu, Dr. Nestor Oprean, Nicolae Roxin, Teodor Filip, George Popoviciu (Siria), Paul Miulescu, și la propunerea comisiunii,

Sinodul aprobă propunerile Consistorului, privitoare la stêrpirea concubinatelor și invită Consistorul, să le pună în practică.

Nr. 91. Referentul comisiunii bisericești cetește punctul X. al raportului Consistorului din Arad, relativ la referentul ajutător. Asupra acestui obiect se deschide o dezbateră, la care iau parte deputații: Dr. Ioan Suci, Ioan I. Papp, care și ex presidio dă deslușiri, Roman Ciorogariu, George Popoviciu, Dr. Nicolae Oncu, Petru Truția, după care dezbateră se enunță următorul

conclus: Consistorul, ca senat bisericesc, se auto-risează să aplice pe lângă asesorul ordinar bisericesc un referent ajutător după trebuință și pentru suma necesară 'i-se dă Consistorului indemnizare.

Nr. 92. Punctele raportului: III) referitor la partea formală; IV) referitor la fluctuațiunea în clerul parochial; V) referitor la statul personal al clerului; VI) referitor la fluctuațiunea populațiunii în anul 1901 în comparațiune cu 1900; punct VIII) referitor la teologii absolvenți și frecventanți; punct X) referitor la »biserici edificate, renovate și sfințite«; punct XI) în care se arată dăruirile evlavioase ale credincioșilor de prin singuraticile parohii, — la propunerea comisiunii,

se iau la cunoștință.

Nr. 93. Punctul VII din raportul Consistorului, ca senat strîns bisericesc, din care se vede, că personalul didactic dela institutul teologic se compune

1. Din un profesor ordinar, totodată director-substituit, din cler;

2. Din doi profesori provizori, din cler;

3. Din un cantor provisor, din cler, la propunerea comisiunii,

se ia la cunoștință, și se avisează Consistorul, ca după-ce Dumnezeu va ajuta să avem pe noul Arhiepiscop, să se îngrijească, ca la începutul anului școlar viitor institutul teologic să fie provăzut cu puterile didactice în numărul recerut.

Nr. 94. Punctul IX al raportului, referitor la cauzele matrimoniale și disciplinare, la propunerea comisiunii,

se ia spre știre cu adausul, ca pe viitor să arate Consistorul: din cari ani sunt în curgere cauzele cele vechi.

Nr. 95. Fiind timpul înaintat, Presidiul, fixând proxima ședință pe 26 Aprilie 9 Maiu

1902 la orele 9 a. m., — închide ședința la orele 6³/₄.

Ioan I. Papp, *Dr. Alexandru Marta,*
protosincol președinte. notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiunii de autenticare, ținută în Arad, la 4/17 Maiu 1902.

Ioan I. Papp, **Augustin Hamsea,**
protosincol președinte. deputat sinodal.

Vasilie Pağuba *Dr. Nicolae Oncu*
Roman Ciorogariu *Sava Raicu*
Petru Truția *Dr. Ioan Suci*
Vasilie Goldiș
deputați sinodali.

Sedința IX.

S'a ținut în Arad, la 26 Aprilie (9 Maiu) 1902, la orele 9 n. a m. în sala mare seminariaală.

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol *Ioan I. Papp.* — Notar: *Gerasim Sêrb* (protopopul.)

Nr. 96. Se cetește protocolul ședinței a VII-a și se autentică.

Nr. 97. Deputarul Virgil Tomici face următoarele interpelări:

»a) Are Veneratul Consistor și înaltul presidiu cunoștință, că Preaonoratul protopop al Lipovei e totodată și director executiv al institutului de credit »Lipovana« și că credincioșii din Lipova încă de mult au remonstrat la Venerabilul Consistor, ca să-l silească a renunța la postul de director executiv, fiind acesta incompatibil cu demnitatea și poziția bisericească, ce ocupă?

»Și dacă are, făcutu-s'au pașii pentru curmarea acestei anomalii?

»b) Are Venerabilul Consistor și înaltul presidiu cunoștință despre faptul, că în comunele Bata, Țela, Bruznic, Ohaba-Sêrbească, Birchiș și Căpâlnaș, marii proprietari români gr. or. de acolo, de când există Statutul Organic, nu plătesc nici macar un ban pentru suportarea greutăților confesionale, de cari vorbește Statutul Organic în »dispozițiuni generale III.« și articolul I. §. 6?

»Are de cuget Ven. Consistor și înaltul presidiu să tragă la răspundere organele subalterne și anumit pe protopopul concernent, care revidează eiectările și socotile comunelor bisericești, pentru această întrelăsare și neîmplinire a datoriiilor?

»c) În legătură cu prima interpelare întreb : Considerând că comunele bisericesti din tractul Lipovei mai toate au acțiuni și depuneri la »Lipovana« ;

»Considerând mai departe, că comunele bisericesti la adunarea generală a »Lipovanei« își trimit acțiunile dlui protopop, care e totodată și director executiv, ca să le represinte și să exerciteze dreptul de control, — va să zică dl protopop Voicu Hamsea să controleze pe dl director de bancă V. Hamsea ;

»Are Consistorul de cuget, ca jure supremae inspectionis să trimită reprezentant pentru biserici un organ din sinul său, pentru controlarea manipulării institutului amintit ?

Înaltul presidiu răspunde numaidecât :

Ad a) Este adevărat, că la Consistor a intrat o jalbă, subscrisă de preotul A. Munteanu și de 5 credincioși contra protopresbiterului din Lipova.

Pentru a se constata adevărul celor arătate, senatul bisericesc, mănecând dela principiul, că oare împlinește își protopopul-director datorințele oficiului protopopesc ca alți protopopi, — a dispus cercetare în cauză.

De altmintrelea sunt și alți protopopi-directori, ca bună-oră cel din Lugoj, cel din Făget, un canonic în Lugoj și alții.

Peste tot ar fi mai bine, să nu facem greutatei institutelor noastre de bani, și să nu le tragem în discuțiuni de felul acesta.

Cauza altfel e în curgere și la timpul său va primi soluțiunea ce i-se cuvine după natura sa.

Interpelantul se declară nemulțumit cu răspunsul.

Ad. b) Precum se știe, conducerea afacerilor în diecesă Presidiul a luat-o numai în 30 Martie ; în acest interval i-a fost peste putință să-și estindă atențiunea și asupra preliminarilor din parochii ; dacă Ven. Sinod va dispune, Consistorul își va face datorința.

Ad. c) Comunele bisericesti sunt autonome și ele atât după Statutul Organic, cât și după Regulamentul afacerilor epitropești în parochii se represintă prin președintele comitetului parochial, prin urmare trimiterea unui reprezentant din sinul Consistorului nu are loc.

Interpelantul se declară mulțumit cu răspunsul.

Nr. 98. Urmează la ordinea zilei continuarea raportului Consistorului orădan, ca senat strîns bisericesc, prin raportorul Dr. Ioan Trăilescu.

Punctul I. din acest raport, unde e vorba despre activitatea Consistorului orădan în anul 1901.

Se ia spre știință.

Nr. 99. În legătură cu punctul IV. al raportului Consistorului orădan, ca senat strîns bisericesc, referitor la numărul parochiilor peste tot și al celor vacante îndeosebi, avînd în vedere, că numărul parochiilor vacante este foarte mare și surescena de teologi foarte mică, după o desbatere minuțioasă, la care iau parte deputații : Prea C. Sa Părintele vicar episcopesc V.

Mangra, Dr. N. Oncu, P. Rotariu și R. Ciorogariu, — Sinodul, la propunerea deputatului Dr. Nic. Oncu decide :

Pe baza motivelor invocate în raport afacerea se recomandă deosebitei atențiuni a fitorului Episcop și a Consistoarelor.

Nr. 100. Punctul VI. din raportul Consistorului orădan, ca senat strîns bisericesc, privitor la starea bisericilor,

se ia spre știință.

Nr. 101. Punctul VII. al raportului Consistorului orădan, ca senat strîns bisericesc, relativ la mișcarea populațiunii, respective la datele statistice privitoare la ea, în anul 1901,

se ia spre știință cu adausul, ca pe viitor și Consistorul dela Oradea-Mare să introducă formularul A) obicinuit la Consistorul dela Arad.

Nr. 102. În firul propunerii din raportul Consistorului orădan, ca senat bisericesc, Sinodul decide, ca :

Absolvenții de teologie să fie siliți a intra în serviciul bisericeii.

Nr. 103. Punctul IX. din raportul Consistorului orădan, ca senat strîns bisericesc, privitor la conferențele preoțești și preoțești-învățătorești, la propunerea comisiunii :

Se ia spre știință.

Nr. 104. Punctul X. din același raport, relativ la întregirea dotației preoțești dela stat, la propunerea comisiunii, și după-ce vorbesc la acest obiect deputații : Vicarul V. Mangra, Dr. Ioan Suciu, protopresbiterul George Popoviciu (Șiria) :

Se ia spre știință, cu adausul, că suma de întregire dela stat a dotației preoților, în cât privește pe preoții din districtul de sub jurisdicțiunea Consistorului dela Oradea-Mare, de aici înainte să fie transmisă spre împărțire acelui Consistor, care va avea să rezolve toate actele referitoare la dotațiunea de sub întrebare.

Nr. 105. Partea din același raport, referitoare la dăruirile făcute de credincioși spre scopuri bisericesti și școlare :

Sa ia la cunoștință, și îndeosebi epitropului primar Iosif V. Papp din Oradea-Mare, care a dăruit casa sa în preț de 70.000 cor. comunei bisericesti de acolo, i-se exprimă pentru acest nobil dar mulțumită protocolară.

Nr. 106. Tot raportorul Dr. I. Trăilescu prezintă memorandumul a 5 parochi, cari făcînd după absolvirea teologiei clasa a VIII-a gimnazială, nu sunt beneficiați la întregirea dela stat amăsurat cvalificației lor, și astfel cer să se facă pașii de lipsă către înaltul guvern, pentru-ca să li-se socotească și clasa a VIII-a.

Deoarece-ce în cauză de asemenea natură s'a întrevănit până acum la locul competent, să se aștepte

rezolvarea, și numai atunci să se întrevină din nou, dacă se va afla de lipsă.

Nr. 107. Tot prin raportorul de mai sus se prezintă, pe lângă recomandarea Consistorului orădan, rugarea parohiei Ianoșda, din tractul Tinței, în scopul, ca să 'i-se dea usufructul sesiunii parohiei reduse de acolo spre folosință, pentru înființarea și susținerea școlii a doua. După-ce iau cuvântul: protopresbiterul Nicolae Roxin, Dr. Ioan Suci, protopopul Constantin Gurban, vicarul Vasile Mangra, Dr. Nic. Oncu și Dr. Nestor Oprean, Sinodul, la propunerea deputatului Dr. Ioan Suci și după deslușirile date de Presidiu, — decide:

Având parochiile reduse menirea lor specială, rugarea comunei bisericești Ianoșda nu se încuviințează, dar' Consistorul este avisat a veni în ajutorul comunei bisericești de sub întrebare prin alte mijloace.

Nr. 108. Urmează la ordinea zilei raportul Consistorului aradan, ca senat strâns bisericesc, relativ la sectele religioase, care raport, la propunerea comisiei bisericești prin raportorul Dr. Ioan Trăilescu

se ia spre știință, cu adausul, ca să se atragă deosebita atențiune a fiitorului Episcop asupra acestei afaceri.

Nr. 109. Tot raportorul de mai sus prezintă petiția preotului Petru Baicu din Băița-Fânețe, în scopul, ca să se restituie în beneficiul celor 300 coroane, ce 'i-se acordase mai înainte vreme.

Sinodul recomandă în deosebita atențiune a Consistorului rugarea din chestiune.

Nr. 110. La propunerea deputatului Dr. Aurel Halic:

Ședința de după amiază se declară încă de pe acum permanentă, până la terminarea agendelor sinodale.

Nr. 111. Urmează la ordinea zilei raportul senatului școlar al Consistorului aradan, prezentat prin raportorul Ioan Russu. Acest raport, după cetire:

Se ia spre știință.

Nr. 112. În firul punctului I. din raportul Consistorului aradan, ca senat școlar, referitor la dreptul candidatelor de învățătoare de a face examenul prescris la institutul nostru pedagogic din loc, Sinodul decide:

Aprobând pașii făcuți de Ven. Consistor, referitori la ordinul, de datul 14 Ianuarie 1902, Nr. 74306/1901 al înaltului Minister de culte și învățământ, — se constată necesitatea de a se da bisericești posibilitatea să evalueze învățătoare, și astfel Sinodul invită Consistorul: să caute modalitățile înființării unei preparandii de fete în legătură cu școala superioară de fete din loc.

Nr. 113. În legătură cu punctul II. din raportul Consistorului aradan, ca senat școlar,

referitor la cursul pregătit de pe lângă institutul pedagogic, precum și relativ la biblioteca seminarială și la fondul pentru ajutorarea elevilor dela Seminarul diecesan, Sinodul aduce următorul conclud:

Pe motivele arătate în raport:

a) Se decretează sistarea cursului pregătit de pe lângă institutul pedagogic;

b) Pentru augmentarea bibliotecii seminariale să se perceapă în viitor taxe dela elevi, ear' cărțile rămase în localul consistorial să fie duse la biblioteca Seminarului;

c) Totodată Consistorului 'i-se dă autorisare a întreprinde colectare în favorul augmentării fondului pentru ajutorarea elevilor dela Seminarul diecesan gr. or. român din Arad

Pe viitor Consistorul tot în folosul acestui fond să perceapă taxe de înscriere dela elevi.

Nr. 114. Concludul Sinodal 208/1888, referitor la elevii grațiuți de pe teritoriul districtului Consistorului orădan, Sinodul îl esplică așa, că:

În alumneul preparandial din Arad peste tot, în toate 4 cursurile, de pe teritoriul Consistorului orădan să fie primiți cel puțin 10 elevi grațiuți, pentru care motiv Consistorul din Arad va face în fie-care an cunoscut celui din Oradea-Mare vacanțele ce s'au ivit.

Nr. 115. Fiind timpul înaintat, Presidiul enunță ședința proximă și ultimă pe azi la orele 3 după am. și apoi ridică ședința la orele 12^{1/2}.

Ioan I. Papp,

protosincol președinte.

Gerasim Sêrb,

notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiei de autenticare, ținută în Arad, la 4/17 Maiu 1902.

Ioan I. Papp, Augustin Hamsea,

protosincol președinte.

deputat sinodal.

Vasile Paguba,
Romul Ciorogariu,
Petru Truția,

Dr. Nicolae Oncu,
Sava Raicu,
Dr. Ioan Suci,

Vasile Goldiș,
deputați sinodali.

Vieța și mărturisirile Sf. Aureliu Augustin,

— născut 15 Noemvre 354, † 28 August 430. —

După I. Molzberger

de

Ioan Nicorescu, preot gr. ort. rom.

La anul 375 învăța Augustin în orașul seu natal. Ací moare un prieten al seu din seamă afară bun. Nedescriptionabilă sa durere îl disgustă a mai rămâne în Tagasta și merge earăși la Cartaginea, unde preda oratoria și trăia pentru

știință. Pe urma științelor se naște într'insul o neresolvabilă contradicțiune, care din punctul de vedere al astronomiilor și al sistemului cosmic al Manicheilor, era că: soarele și luna sunt ca și Cristos personificat și lumina geniului, prin care părțile luminei cuprinse în materie s'ar atrage și elibera, jucând aceasta un rol esențial. Basându-se spusele acelora în parte cel puțin pe un comput sigur, astfel recunoaște Augustin în sfârșit doctrina Manicheilor de așa precum a fost ea, ca produsul unei fantasii orientale stricate. Cei dimpregiurul seu nu doriau deslegarea escatei îndoiei și nici oraculul Manicheilor, cu care neîncetat îl mângăiau. Convenind în fine Augustin cu un anumit Faust, acela recunoaște că: asupra unor astfel de lucruri astronomice nu-i poate da nici o deslușire. »Și să fie cineva — își zicea Augustin — care să nu priceapă aceste și totuși să se țină de credința cea adevărată? atunci el singur nu putea să fie Manicheu. Neadevărul s'a făcut cunoscut, însă adevărul nu s'a fost aflat încă și Augustin era aproape pe aci de a trage la îndoială orice adevăr. El aderă scepticismului noii academii.

Suntem la anul 383. Brutalitatea studenților cartaginieni și vederi mai mari pentru viitorul seu pământesc, îl înduplecă a lăsa profesura și a merge la Roma, unde mama sa cu toată insistența voia să-l însoțească. El însă cu șiretenie face aceasta mamei sale imposibil, plecând însă Adeodat cu mama lui, de sine înțeles, că au călătorit.

Nici în Roma n'a ajuns Augustin la pace, lipsea adică aceea, din internul seu și nici, în scepticism nu se putea ea găsi.

Într'aceea scrutările sale iau neostenită propășire și contemplațiunea spiritului omului, a intensității și profundității aceuia îl conduc succesiv la cunoștința că »adevărul nu poate rămâne nescrutabil de către spiritul omului, însă adevărata cale de recunoaștere a aceuia trebuie să fie pentru toți desemnată prin autoritatea dumnezească.« Acesta a fost un pas esențial de propășire.

Prejudițiile ce-i rămaseră din Manicheism tot îl mai îndreptățiau de a căuta acea autoritate în biserica ecumenică și în Roma însași, unde se vede încungiurat de »ascultători și de cei aleși« ai sectei și pe lângă aceea de marile tradițiuni ale păgânismului, totuși n'a fost acela adevăratul pământ, unde ar fi putut repede ajunge la scopul seu.

Către finea anului 384 grația dumnezească îl conduce la Milano, ca profesor de retorică, la școala marelui Ambrosie. El începe a-l iubi, nu însă ca pe un dascăl al adevărului, pentru-că el perduse deja speranța, de a-l mai găsi în biserică, ci ca pe un bărbat a cărui prevenire cu bunăvoință a

făcut numai decât la început asupra lui o impresie bună. Asculta cu sîrguință prelegerile lui, — precum credea el, cu sublimă indolență la conținutul lor; el însuși în contra voinței sale stăruie cu cuvintele, la al căror sunet așa de cu sete asculta încă și după cuprins spiritul ca nutremânt pentru suflet. Augustin învață a cunoaște adevărata credință a bisericii și se simțea bucuros desamăgit.

Chiar la timp potrivit îl cercetează masa sa. Fiul ei ajunsese până la »crisă« ear' rugăciunea, și lacrimile ei, povățuirea ei cea iubitoare, să nu o ajute la o purcedere fericitoare? Ea nu o perde din vedere, că Augustin suferă mai mult de boala recunoașterii sale proprii și pentru aceea cu înțetire neobositoare căuta a desface legătura, care față de lume și păcat îl ținea încătușat. Era să se căsătorească și mama lui Adeodat se rămână cu totul uitată de el.

Contra-lovitura însă n'a întârziat. Lupte grele, rătăcirii triste, ca și mai nainte ivite, a trebuit să mai îndure și numai după-ce s'au repetat toate fiind în joc și numai antipatie pentru neîvingibila frică de moarte și iad, după-ce nu i-s'a fost promis totdeauna lui Epicur finicul, lupta s'a decis, reîntorcându-se Augustin în Septembrie 386, în al 32-lea an al etății, în sinul bisericii sale. Filosofia platonice, Sf. Scriptură, pildele alese, propria rugăciune și a mamei sale au servit prin mâna lui Dumnezeu într'acolo de-au produs adevărata arătare, redând bisericii pe unul dintre cei mai mari bărbați.

Augustin renunță la postul seu și earna aceea o petrecu în cercul unor amici de asemenea principii, la o moșie în Italia superioară, pregătindu-se spre botez. Din petrecerea cu amicii sei, dacă trecem cu vederea o scriere din tinerețele sale pierdute, se nasc aci primele sale scrieri și anume; »Contra academicilor,« »despre viața fericită« și »monologurile« sale.

O carte bună.

Cu bucurie salutăm aparițiunea în a II-a ediție a escelentei cărți: »Scrisori către eleve« scrisă de prea bine cunoscuta noastră poetă, Doamna Maria Botișiu născ. Cioban. Peana mamei în poezie a dovedit hărnicie deplină și în prosă. Nu dorul de-a măguli, nici tendința numai de a se trece cartea m'a îndemnat a pune în capul acestor rânduri titlul de sus, nu, ci însăși lucrarea ca atare o merită, nu mâncând dela autoare ci dela ceea-ce a produs. Așa trebuiesc lucrurile apreciate, nu după persoana autorului, ci după prestațiunea sa. Ivirea astorfel de mărgăritare pe câmpul întelenit al literaturii noastre numai

bucurie ne poate cauza, și cu deosebire această carte scrisă și dedicată sexului frumos — fetelor române — cu vedită tendență: de educare, moralizare și stîrnirea tot mai într'adins în inima aceluia sex, care este mama popoarelor, a acelei puteri de viață ce vivifică pe om, înalță și susține temelia staturilor a sfintei *religiuni*, este bine venită. Eată adevărata carte care fără nici o temere, ba dinprotivă cu sigur efect fericitor o putem da în mâna fetelor române și în genere întregului sex frumos. Lucrarea presentă e cu atât mai bine venită cu cât mai că nici n'am avut pe ce pune mâna ca se tindem lectură adevărată viitoarei mame române.

Să intru în aprecierea amănunțită a cărții? E destul dacă spunem că cartea e dedicată iubitelor sale foste eleve. Un dascăl adevărat numai bine dorește școlarii săi; așa și Doamna autoare, căci ce alta transpiră din cuprinsul întregii cărți? Avem un credeu din 12 închieturi, 12 epistole, una scrisă mai cu simbură decât cealaltă. Prima e despre: *Religiune*. Urmează și apoi iubirea de neam, economie, lux, aroganță, răutate, prietenie, lectură, rang, avere, salut, împlinirea datorinței, ambițiune și demnitate și în urmă ca coroană tuturor, despre fericire. Însuși cuprinsul recomandă cartea, deci nici n'are lipsă de atîta recomandare ci mai mult de-a se vesti ca ieșită în a II-a ediție. Ceea-ce privește partea tehnică, servește spre laudă atelierului tipografic diecesan din Arad asortat cu cele mai bune și frumoase litere.

Cartea constătătoare din 7 coale tipar se poate procura atît dela Doamna autoare cît și dela administrația tipografiei diecesane din Arad cu prețul de 1 coroană. N.

CRONICA.

* **Archiepiscop și mitropolit al Bucovinei și Dalmației** va fi denumit cît mai în grabă, după cum scrie »Deșteptara«, I. P. S. Sa dl episcop *Dr. V. de Repta*.

* **Dela examene.** Magnificența sa dl inspector școlar reg. *Varjassy Árpád* a asistat la examenele de limba maghiară a cursurilor pedagogice dela institutul nostru diecesan. Magnificența Sa și-a exprimat plăcuta surprindere și deplina mulțumire de frumoasele rezultate ale învățămîntului.

Pentru examenul de cvalificație învățătorească, din partea înaltului Minister a fost delegat dl *Dr. Jancsó Benedek*.

Serbările de încoronare în Anglia s'au început Sâmbăta trecută, când regele a intrat serbătorește în *Aldescot*. În suita sa a fost regina, principele de Wales cu soția, precum și principele de Connaught. Mai mulți de 40 mii

de ostași au defilat înaintea regelui. L'a ajuns însă o năpastă pe regele Pe ploaie mare a stat în trăsură deschisă și astfel a răcit și a căpătat influență, i-s'a făcut rău, așa că noaptea a chemat medicul. Duminecă înainte de ameazi a trebuit să stea în pat. Între soldați a produs mare neliniște împrejurarea, că regele n'a fost de față la serviciul dumnezeesc. Duminecă după ameazi însă s'a înrămat binișor. — Archiducele *Francisc Ferdinand*, care represintă pe regele nostru la aceste sêrbări, va pleca la Londra, în 22 l. c.

Noul cabinet frances și francmasoneria.

„L. L. P.“ scrie: „Nu mai suntem în republică, ci în franemasonerie. Aceasta nu e o simplă afirmațiune. Eată numele FF.: din minister cu indicațiunea documentelor, cari atestază afiliațiunea: Combes (sesiunea dela G.: O.: — Grand Orient — Maiu — Iunie 1897), Rouvier (Memorandum du suprême Conseil 1871, Nr. 113 pag. 22), Pellatan („Bulletin hebdomadaire“ 1 Iunie 1900), Delcassé (Bulletin maçonniq 1893 pag. 300), Douquerque (Revue maçonnique, August 1901 pag. 120) Mougeot (Apel Mesureur 1897), Bérard (venerabilul logei „La fraternité Bugeysienne“, din Ambérieu. Annuaire du G.: O.: 1901 pag. 98).“ — Ar fi bine, să se facă o asemenea listă și despre ministrii din alte țeri, pentru-ca cel puțin să fie orientate popoarele asupra principiilor, din care se inspiră guvernânții lor, când sub marca liberalismului iau dispoziții intolerante contra bunurilor spirituale și morale moștenite dela strămoșii lor.

* **Mulțămită publică.** În favorul edificării școalei rom. gr. or. din comuna Peșteș — amenințată cu statificare — au mai intrat următoarele contribuiri:

Cu lista Nr. 5 colectant Ștefan Tulvan inv. Peșteș, dela Preaonorații domni: Grigorie Blaga inv. Șuncuiuș 80 fil., Petru Popa preot Ascileu 2 cor., George Onciu preot Surduc 2 cor., Alexandru Filip not. Lugașul-infer. 6 cor., Mihaiu Chirilovici of. poștal Alesd 1 cor., Grigorie Lungu inv.-matr. Ponoara 2 cor., Tözsér József ospêtar Alesd 1 cor. Suma 14 cor. 80 fil.

Cu lista Nr. 20. colectant Rev. domn George Popoviciu protop. Șiria, dela Preaonorații domni și doamne: George Popoviciu colectant 2 cor., Irina Popoviciu 2 cor., Emiliu Popoviciu 50 fileri. Suma 4 cor. 50 fil.

Cu lista Nr. 24. colectant Rev. domn Vasilie Beleş protop. Radna, dela Preaonorații domni și corporațiuni bisericești: Vasilie Beleş colect. 2 cor., Max. Miklosi preot Radna 1 cor., Const. Puticiu preot Cuvin 60 fil., Dimitrie Popoviciu inv. Cuvin 25 fil., Com. bis. Cuvin 1 cor., Com. bis. Cladova 1 cor., Ios. Vuculescu Șoimoș 1 cor., George Pleș inv. Șoimoș 50 fil., Simion Birlea inv. Șoimoș 50 fil., Com. bis. Șoimoș 1 cor. Suma 9 cor. 85 fil.

Cu lista Nr. 37. dela Preaonoratul domn colectant Trăian Vătan paroch Arad 4 cor. Suma 4 cor. — Pentru care sume subscrisul în numele comunei bis. gr. or. rom. Peșteș — vin a esprima cea mai călduroasă mulțămită, dorind, ca dinarul generoșilor contribuenți oferit culturai naționale române și mângâierii poporului îngrijat — să fie rêsplătit însutit și

în mii! — Acei Ven. domni însă, cari au binevoit a reținea coalele noastre sunt rugați a ni-le înapoia cât mai urgent, împreună cu rezultatul obținut.

Peșteș, (p. u. Élesd) la 4/17 Iunie 1902.

Stefan Tulvan.

not. com. par.

* **Bibliografie.** Domnul și Mântuitorul lumii Iisus Cristos, Fiul lui Dumnezeu, este întemeietorul bisericii noastre.

Nu este cu puțință a fi membru adevărat al acestei biserici fără a cunoaște vieța pământească a întemeietorului ei: modelul a toată înțelepciunea și virtutea.

Momentele cele mai însemnate din vieța lui Iisus se află în Sfânta Scriptură.

Dar fiindcă Sfânta Scriptură, odată în biserica noastră, a devenit foarte rară și scumpă, și fiindcă momentele vieții lui Iisus în Sfânta Scriptură sunt înșirate în mod fragmentar, la singuraticii evangeliști chiar necronologic, încât mulțimea nici cu Sfânta Scriptură în mână nu-și poate forma o idee clară despre vieța lui Iisus, m'am văzut îndemnat a compune și a eda cartea: „*Iisus Cristos — cu cuvintele Sfântei Scripturi.*“

Edarea acestei cărți, de vr'o 15 coale de tipar mărunt — hârtie fină, este împreună cu multespe. Pentru acoperirea acestor spese rog pe toți P. T. Domni, cari sprijinesc lățirea lecturii folositoare poporului nostru, a câștiga abonenți la cartea mea. Prețul cărții pentru abonenți este 2 coroane. Abonenții, cari au plătit abonamentul până la 29 Iunie a. c. vor fi introduși în carte. Cartea va apărea în Iulie a. c. Caransebeș, la 12 Maiu 1902. — Dr. Petru Barbu.

Concurs.

Pe baza hotărârii comitetului parochial se deschide concurs pentru stațiunea a doua învățătoarească — devenită vacantă prin reșosarea învățătorului Vasile Suciu — din **Buteni** cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ cu următoarele emolumente:

1. Salar în bani gâta a) 600 coroane dela comunitatea bisericească; b) 330 cor. 80 fil. dela comuna polițică ca rescumpărare alor 20 de șinice de bucate dela moara comunei.

2. Scripturistica 10 coroane.

3. Conferința 20 coroane.

4. 32 metri □ de lemne primiți în natură pentru învățător 4 cor. = 128 cor. (Pentru încălzitul școalei separat: 16 metri □).

5. Locuință în natură cu 2 odăi, 1 antișambră și 1 cuină cu cămară, grădina și grajd pentru vite.

6. Dela îngropăciuni, unde va fi poftit câte 1 cor. (care venit încă se sue la circa 100 cor. anual):

7. După serviciul de câte 5—5 ani eventualele cvincevenale.

Considerând că stațiunea e clasificată de classa primă, se recere ca recurenții să aibă și testimoniu din clasele inferioare medii și să dovedească că sunt apți pentru conducerea corului înființat deja, fiind recurenții cu astfel de pregătiri preferiți. Recurenții să-și subștearnă petițiile la Rev. Domn Ioan Georgia protopresbiter în Buteni (Buttyin) com. Arad, cu documentele prescise precum și cu o „Declarațiune“, că pe baza servițiilor prestate, de când își formează dreptul

la cvincevenal? și să se prezenteze în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parochial, țință în Buteni la 3/16 Iunie 1902.

Iuliu Bodea,
președinte.

Petru Perva,
notar.

În conțelegere cu mine: IOAN GEORGIA, ppresb.
insp. școlar. 1—3

—□—

În conformitate cu concludul Ven. Consistor orădan de sub Nr. 1269/901 pentru îndeplinirea parochiei vacante de classa III **Rieni** cu filia **Sudrigie** — tractul **Vașecului** — se eserie concurs cu termin până la **30 Iunie, 13 Iulie** a. c.

Emolumentele sunt: pământ parochial 17 holde în parochia matra; bir preoțesc dela filie; stolele usuat; și întregire dela Stat 440 cor. respective pentru cei cu 8 clase amăsurat legii de întregire 1240 cor.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile până la termin la subscrisul în Beiuș. 1—3

În conțelegere cu mine: VASILIE PAP, protopop.

—□—

Prin moartea preotului Aug. Drincu, parochia din comuna **Nanhidisel** protopresbiteratul Beiușului — devenind vacantă, — în urma ordinațiunei Ven. Consistor orădan din 6/19 Maiu Nr. 854. B pentru îndeplinirea acestei parochii se eserie concurs cu termin de alegere pe **7/20 Iulie a. c.** pe lângă următoarele emolumente parochiale:

1. Casa parochială cu 2 chilii, culină, cămară și grădina; 2. Pământul parochial 9 holde catastr. 34□ st. sau de 13 cubule, a cărui venit face 196 cor.; 3. Dela 130 case bir. jumătate măsură cucuruz sfărîmat prețuit în 108 cor.; 4. Dela 130 case zi de lucru, — dela cei cu boi — cu boi, ceialalți cu mâna, prețuit 165 cor.; 5. Din stole și funcții preoțesti 120 cor.; 6. Întregirea dotației dela stat 266 cor. 58 fil.

Coresponzând dotațiunea pentru parochie de classa a III-a, recurenții sunt avisați a-și trimite recursele adresate Comitetului parochial — ajustate conform presciselor regulamentului pentru parochii, subscrisului protopresbiter până la 6/19 Iulie, eară până la ziua alegerii respectivii recurenți să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sêrbătoare la sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Dat din ședința Comitetului parochial din Nanhidisel, ținută la 18/31 Maiu 1902.

2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : ELIA MOGA, protopresb. Beiușului.

Licitațiune minuendă.

Pe baza concludului Venerabilului Consistor diecesan de sub Nr. 2524/901, comuna bisericească gr. or. româna din **Buteni**, publică licitațiune minuendă pentru repararea și văpsirea turnului bisericeii și aurierea crucei, repararea și văruirea pereților din afară și din lăuntru, precum și repadimentarea cu peatră cioplită a bisericeii, pe lângă suma de cor. 1880 cu termin de licitațiă pe ziua de **24 Iunie v.** (7 Iulie n.) la orele 11 nainte de ameazi.

Condițiunile și preliminariile de spese dela întreprinderile de mai sus și până la ținerea licitațiunei se pot vedea la oficiul parochial gr. or, român din loc.

Buteni, la 3/16 Inniu 1902.

1—3

Iuliu Bodea,
preot pres. com. paroch.